

Verstedelijking

Wat doet Enabel?

De wereld staat voor enorme uitdagingen om tegen 2030 de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) te realiseren. Enabel wil daartoe bijdragen door zijn ervaring en expertise aan te bieden in een aantal specifieke domeinen: vrede en veiligheid, klimaatverandering en milieu, sociale en economische ongelijkheid, urbanisatie, menselijke mobiliteit, en wereldburgerschap. In het zoeken naar aangepaste oplossingen houden we rekening met de onontkoombare realiteit van de demografische explosie en geloven we rotsvast in de kracht van vrouwen en jongeren.

Deze brochure beschrijft hoe we in onze projecten rekening houden met de problematiek van de verstedelijking.

Een verstedelijkte wereld

De verstedelijking rukt steeds meer op. Tegen 2050 zal 70 % van de wereldbevolking in steden wonen.

Deze wereldwijde trend is niet alleen af te lezen aan de opgang van megasteden, maar blijkt ook uit de groei van kleine en middelgrote steden. 75 % van de wereldbevolking woont in stedelijke agglomeraties met minder dan 500.000 inwoners. Steden worden ook alsmat jonger: naar schatting 60 % van de stedelijke bevolking zal tegen 2030 jonger dan 18 zijn.

Afrikaanse landen staan voor de enorme uitdaging om het beheer van de steden – en vooral de middelgrote steden – te verbeteren. Het merendeel daarvan worstelt met een gebrekkig infrastructuur en planning, precare huisvestingsomstandigheden, een beperkte capaciteit van de publieke en private sector, onveiligheid... Ze moeten zien op te boksen tegen een verstoorde arbeidsmarkt en een hoge jongerenwerkloosheid in een fragiele en grotendeels informele economie.

De Agenda 2030 bevestigt opnieuw de essentiële rol van steden bij de realisatie van de SDG's. Onze wereld moet ervoor zorgen dat steden en gemeenschappen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam worden (SDG 11). Steden en hun hinterland zijn met andere woorden de plaatsen waar de voornaamste

wereldwijde trends samenkomen en waar slechts een multidimensionale en geïntegreerde aanpak oplossingen kan bieden. De COVID-19-pandemie bevestigt (nogmaals) de dringende nood aan een coherent beleid in de stedelijke omgeving en aan duurzame en veerkrachtige strategieën voor stedelijke ontwikkeling overal ter wereld.

Onze expertise

- Onze expertise bestrijkt verscheidene domeinen van stedelijke ontwikkeling en beheer: stadsplanning, stedelijk bestuur, ruimtelijke ordening, afvalbeheer en afvalverwerking, digitalisering en slimme steden, veiligheid in de stad, publiek-private partnerschappen, ondernemerschap, stedelijke voedselsystemen, activering van binnenlandse hulpbronnen, menselijke mobiliteit, gendergelijkheid en inclusie.
- Enabel kan de Belgische expertise gemakkelijk mobiliseren dankzij raamovereenkomsten en partnerschappen met nationale en regionale instellingen, waaronder de FOD Financiën en de FOD Justitie, de federale politie, intercommunales voor water- en afvalstoffenbeheer (*Société wallonne des eaux*, Intradel), de verenigingen van steden en gemeenten (VVSG, Brulocalis, UVCW), evenals universiteiten, de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO), de

gewestelijke diensten voor de ontwikkeling van het ondernemerschap (hub.brussels, platform *Women in Tech*), het Instituut voor Tropische Geneeskunde van Antwerpen, enz.

- Tot ons netwerk van deskundigen behoren internationale organisaties zoals *Cities Alliance*, UN-Habitat, het UNCDF, UCLG, *Food for Cities* (FAO), GGGI en *i City*.
- Enabel kan ook snel privéconsultants inschakelen dankzij verscheidene overeenkomsten en raamakkoorden.
- Enabel is actief lid van verscheidene kennis- en onderzoeksnetwerken zoals het *Practitioners' Network*, DeloG (*Decentralisation and Local Governance*), Learn4Dev, de Europese deskundigengroep, Be-cause Health en de ARGO.

Op weg naar inclusieve en duurzame steden

Alle inspanningen van Enabel zijn gericht op de ontwikkeling van inclusieve en duurzame steden, d.w.z. steden die iedereen een veilige en betaalbare leefomgeving kunnen bieden en die de burgers bij de ontwikkeling van hun stad betrekken. Enabel ondersteunt bij voorkeur middelgrote steden en promoot een geïntegreerde en territoriale aanpak. Er bestaat altijd een nauwe interactie tussen een stad – centrum van innovatie en plaats waar banen en nieuwe markten te vinden zijn – en het ruimere grondgebied waarin zij verankerd is. Steden zijn echter ook een potentiële bron van wedijver om de beschikbare hulpbronnen, en ze kunnen aan de basis liggen van een verlies aan biodiversiteit en een toename van de ongelijkheid.

Om een coherente benadering te ontwikkelen moeten we rekening houden met deze interactie.

In een 'algemene benadering van de stad' moedigen wij partnerschappen aan tussen lokale overheden, ondernemingen, het maatschappelijk middenveld en universiteits- en burgernetwerken. Daarnaast is het ook belangrijk – vooral voor middelgrote steden die vaak tot een netwerk van steden behoren – om de lokale context te overstijgen en de toegang tot nationale en internationale kennisnetwerken alsook tot financiële opportuniteiten te bevorderen.

Enabel helpt steden om kwetsbare en achtergestelde groepen een eerlijke toegang tot openbare diensten en economische kansen te garanderen.

Kwaliteitsvolle overheidsdiensten voor iedereen

Enabel helpt steden bij het verbeteren en onderhouden van hun stedelijke infrastructuur zodat zij kwaliteitsdiensten kunnen aanbieden (toegang tot drinkwater en riolering, wegen, energie), ook in informele wijken. Door het promoten van lokale werkgelegenheid in de bouw en mogelijkheden voor beroepsopleiding worden lokale gemeenschappen en meer in het bijzonder jongeren aangemoedigd om te participeren.

Afvalbeheer en afvalverwerking zijn belangrijke aandachtspunten omdat zij een rechtstreekse invloed hebben op de volksgezondheid en de economische en sociale activiteit. Enabel moedigt de kringlooeconomie en de geïntegreerde economie aan – met aandacht voor afvalverwerking en -recyclage, veerkrachtige en duurzame voedselsystemen, en het promoten van groene banen.

Verder worden steden ook gesteund bij de planning en de organisatie van openbare gezondheidszorg voor iedereen, en de aanpak van ziekten en stedelijke uitdagingen zoals mentale aandoeningen en drugsverslaving.

Participatieve en geïntegreerde stadsplanning en stedelijk beheer

Enabel ondersteunt steden bij de co-creatie van beleidslijnen en tools voor een oordeelkundige stadsplanning en goed stedelijk beheer. Stedelijke autoriteiten en burgerorganisaties worden aangemoedigd om nauw samen te werken en om vrouwelijk leiderschap te bevorderen en de deelname van vrouwen aan de gemeenschappelijke inspanningen om het stadsleven te verbeteren.

Nieuwe technologieën worden ingezet via een doeltreffend gebruik en een efficiënte integratie van (big) data, civiele technologie en burgergerichte e-services (inclusief bevolkingsregisters). Dankzij digitalisering kunnen diensten beter gepland en toegankelijker worden, en kan innoverend ondernemerschap gestimuleerd worden. Door optimaal gebruik te maken van technologie, data en tools worden 'slimme' steden en burgers gecreëerd.

Economische kansen en banen voor jongeren en vrouwen

De stedelijke economie krijgt een boost wanneer jongeren en vrouwen de kans krijgen om hun talenten en hun competenties te ontwikkelen en wanneer ondernemerschap wordt aangemoedigd. Om innovatieve stedelijke ecosystemen te ontwikkelen, is het van essentieel belang om de constante evolutie van de marktbehoeften in de gaten te houden, het potentieel van de stedelijke economie te benutten (kringlooeconomie, handel, ambachten, bouw, digitale economie) en gebruik te maken van de mogelijkheden die de digitale economie te bieden heeft. Technologische beroepen en digitalisering moeten ten dienste staan van de empowerment van vrouwen.

Veilige en solidaire steden

Enabel bouwt mee aan het vermogen van steden om hun burgers een inclusieve en veilige leefomgeving te bieden. Er gaat bijzondere aandacht naar jongeren, vrouwen en kwetsbare groepen. Stedelijk geweld en gendergerelateerd geweld in het bijzonder worden in het algemeen aangepakt door de toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid en rechten te verbeteren, gendervriendelijke infrastructuur te voorzien en nauw samen te werken met scholen, politie en justitie.

Tot slot promoot Enabel cultuur als bindmiddel om de sociale en economische interactie in de openbare ruimte te herstellen via stadsvernieuwing, en om stedelijk geweld te bestrijden en werk te maken van een sterkere betrokkenheid bij het leven in de stad.

Onze ervaring

Afvalbeheer in Conakry en Kindia (Guinee)

Financiering: Europese Unie

Elke dag produceren de drie miljoen inwoners van de Guineese hoofdstad Conakry 1.200 ton afval. In de regionale stad Kindia (200.000 inwoners) is dat 80 ton. De huis-aan-huisophaling is niet efficiënt en het grootste deel van het afval wordt gedumpt op illegale stortplaatsen, komt in rioleringen terecht of wordt zomaar op de grond gegooid. Enabel ondersteunt (2018-2022) de Guineese overheid om een grootschalig afvalverwerkingsplan voor beide steden op te stellen. Op die manier willen we de ophaling van het huishoudelijk afval verbeteren, zodat dit naar specifieke verzamelpunten afgevoerd wordt waar een deel ervan gerecycleerd kan worden. De steden worden ook begeleid om met de privésector samen te werken, recycleerbare producten te verkopen en de rest in daarvoor geschikte installaties te verwerken. De burgers worden gesensibiliseerd om hun gedrag te veranderen en beter te sorteren.

Stadsvernieuwing en ruimtelijke ontwikkeling in Palestina

Financiering: België

Heel wat Palestijnse stedelijke en rurale gebieden die historisch en cultureel waardevol zijn, verloederen en raken verlaten. De multidimensionale versnippering van het Palestijnse grondgebied brengt bovendien de sociale en territoriale cohesie in gevaar. Enabel heeft de lokale en nationale overheden begeleid om de historische centra van twaalf Palestijnse gemeenten nieuw leven in te blazen (2014-2019). Via een geïntegreerde aanpak werd het cultureel erfgoed gekoppeld aan de lokale sociaaleconomische dynamiek. Dankzij de verleende steun bundelden de lokale overheden de krachten in stadsvernieuwingprojecten en zorgden voor een verbetering van de stadsplanning en een herinrichting van de openbare ruimte. De heropleving van de lokale gemeenschappen en het herstel van de sociale cohesie droegen ook bij tot versterking van het Palestijnse identiteitsgevoel.

Stedelijk ondernemerschap op de as Conakry-Kindia-Mamou (Guinee)

Financiering: België

In Guinee draagt meer dan de helft van de actieve bevolking minder dan een vijfde bij aan de nationale welvaart. De economie wordt er beheerst door de informele sector die heel wat werknemers de kans op waardig werk ontzegt. In het kader van een ruimer programma rond ondernemerschap wil dit project (2019-2024) bestaande kmo's in drie stedelijke gebieden ondersteunen in functie van hun commercieel potentieel en hun capaciteit om inclusieve, stabiele en duurzame banen te scheppen. De kmo's zijn actief in huisvesting en toerisme, duurzame steden en de digitale economie. Het programma wil ook een beter klimaat scheppen voor stedelijk ondernemerschap en een gunstige omgeving om stedelijke kmo's te ontwikkelen.

Een betere gezondheid voor de jongeren in Congoese steden

Financiering: België

Met de steun van Enabel (2015-2020) ontwikkelt het gezondheidscentrum Alwaleed in Kisangani een *One Stop Centre* model om slachtoffers van seksueel geweld op te vangen. Dankzij actieonderzoek konden verschillende categorieën van seksueel geweld geïdentificeerd worden die elk hun eigen behoeften hebben op het vlak van forensische respons, psychologische ondersteuning en sociaaleconomische herintegratie. Dankzij een multisectorale aanpak en de sterke betrokkenheid van de lokale gemeenschappen kon het gezondheidscentrum het aantal behandelde gevallen optrekken van 28 (2016) tot 56 (2019). De slachtoffers die in het centrum worden opgevangen, zijn voor het merendeel tienermeisjes van 10 tot 18 jaar oud. In een tweede fase zal het centrum zijn diensten op het vlak van seksuele en reproductieve gezondheid uitbreiden, zodat het kan tegemoetkomen aan de bijzondere problemen waarmee tienermeisjes van elke leeftijdsgroep in een stedelijk milieu geconfronteerd worden.

Enabel

Belgisch Ontwikkelingsagentschap
Naamloze vennootschap van publiek recht met sociaal oogmerk

Hoogstraat 147
1000 Brussel, België
T + 32 (0)2 505 37 00
info@enabel.be
www.enabel.be

België

partner in ontwikkeling